

Ministerul Finanțelor

RAPORT
privind situația în domeniul
datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat
și recreditării de stat
pe anul 2017

Chișinău 2018

CUPRINS

Lista abrevierilor	3
Evoluția indicatorilor macroeconomici	4
Implementarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2017-2019)”	6
Datoria sectorului public	9
Datoria de stat.....	11
<i>Datoria de stat externă</i>	14
<i>Datoria de stat internă</i>	18
Garanțiile de stat.....	22
Creanțele interne.....	22
Indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat.....	22
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2017	23
Recreditarea de stat	28

Lista abrevierilor

AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
DDP	Direcția datoriei publice
DLC	Directoratul Liniei de Credit
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IFP	Instituții Financiare Participante
JICA	Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori Mobiliare de Stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Conform datelor operative¹, Produsul Intern Brut a însumat valoarea de 150 369,3 mil. lei în anul 2017, în prețuri curente de piață, fiind în creștere – în termeni reali - cu 4,5%, față de anul 2016.

Dinamica procesului inflaționist

Rata inflației în decembrie 2017 a constituit 7,3 % față de decembrie 2016, ceea ce denotă o creștere cu 4,9 p.p. față de valoarea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2016.

Majorarea prețurilor medii de consum a fost determinată preponderent de majorarea prețurilor la produsele alimentare și de majorarea tarifelor pentru prestarea serviciilor populației, un impact mai redus avându-l și majorarea prețurilor la mărfurile nealimentare .

Rata medie anuală a inflației pentru perioada ianuarie-decembrie 2017 a înregistrat valoarea de 6,6%, ceea ce denotă o majorare cu 0,2 p.p. față de ianuarie-decembrie 2016.

Activitatea de comerț exterior²

Exporturile de mărfuri realizate în anul 2017 s-au cifrat la 2 425,1 mil. dolari SUA, volum superior celui înregistrat în anul 2016 cu 18,6%.

Importurile de mărfuri au constituit 4 831,4 mil. dolari SUA, majorându-se cu 20,2% comparativ cu anul precedent.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit de 2 406,3 mil. dolari SUA, fiind cu 21,8% mai mare față de cel înregistrat în 2016.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în anul 2017 a fost de 50,2% față de 50,9% în anul 2016.

Politica ratelor

La începutul anului 2017, Consiliul de Administrație al BNM, în urma evaluării balanței riscurilor interne și externe, la care ar putea fi supusă economia Republicii Moldova, și a perspectivelor inflației pe termen scurt și mediu, a hotărât să mențină rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de **9,0 la sută** anual, nivel menținut constant din octombrie 2016³. Ulterior, pe fondul anticipării unui proces de reducere graduală a ritmului anual de creștere a prețurilor, inclusiv datorită bazei înalte de comparație din anul 2016, spre sfârșitul lunii iunie 2017, BNM a redus nivelul ratei de bază cu 1,0 p.p., până la **8,0 la sută** anual. Atenuarea presiunilor inflaționiste pe termen mediu, cauzate de temperarea activității economice și aprecierea în termeni reali a monedei naționale au creat premise pentru ca în luna august, rata de bază să suporte o diminuare de 0,5 p.p., în luna octombrie o diminuare de 0,5 p.p., și în luna decembrie o diminuare de încă 0,5 p.p., constituind **6,5 la sută** la finele lunii decembrie 2017.

¹ Sursa: *Comunicat de presă privind calculele preliminare ale PIB în anul 2017, din 15.03.2018, elaborat de Biroul Național de Statistică.*

² Datele referitoare la export (FOB), import (CIF) de mărfuri sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

³ Sursa: Comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, www.bnm.md.

Ratele de dobândă pe piețele internaționale au avut o tendință oscilantă pe parcursul anului 2017, Euribor pe 6 luni înregistrând o evoluție descendentă, iar USD Libor pe 6 luni, o evoluție ascendentă. Astfel, valoarea medie pentru luna decembrie 2017 a ratei Euribor pe 6 luni a constituit **-0,271%**⁴, fiind cu 24,3 la sută mai mică decât valoarea medie din luna decembrie 2016. Iar valoarea medie a ratei USD Libor pe 6 luni pentru luna decembrie 2017 a înregistrat **1,7743%**⁵, fiind cu 35,7 la sută mai mare comparativ cu valoarea medie lunară din luna decembrie 2016. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditorii pentru împrumuturile de stat externe acordate Republicii Moldova, purtătoare de rată flotantă a dobânzii.

Piața valutară (ratele de schimb)

Cursul de schimb oficial al monedei naționale de la începutul anului 2017 a marcat o apreciere de 14,4% față de dolarul SUA și o apreciere de 2,3 la sută față de Euro, în termeni nominali, comparativ cu situația de la finele anului 2016.

Cursul de schimb oficial nominal s-a modificat în funcție de gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, în funcție de evoluția valurilor străine pe piețele externe, precum și, ca urmare a intervențiilor efectuate de BNM în vederea procurării surplusului de valută existent pe piața valutară sau vânzării de valută pentru acoperirea deficitului de valută de pe piață.⁶

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 31 decembrie 2017, veniturile bugetului de stat au înregistrat valoarea de 33,9 mlrd. lei, ceea ce constituie o majorare cu 17,5 la sută comparativ cu aceeași perioadă a anului 2016. Cheltuielile bugetului de stat, au înregistrat o majorare cu 9,8 la sută comparativ cu perioada analogică a anului 2016, atingând valoarea de 35,5 mlrd. lei. Deficitul bugetului de stat a constituit 1,5 mlrd. lei, ceea ce reprezintă 38,1 la sută față de suma precizată pentru anul 2017, și cu 55,4 la sută mai mică comparativ cu perioada similară a anului 2016.

⁴ Sursa: <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>

⁵ Sursa: http://www.wsjprimerate.us/libor/libor_rates_history.htm

⁶ Sursa: Comunicate de presă privind Raportul asupra inflației, www.bnm.md

Implementarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2017-2019)”

Pe parcursul anului 2017, politica în domeniul datoriei de stat a fost orientată spre atingerea obiectivului fundamental în procesul de administrare a datoriei de stat, stabilit în Program, și anume de asigurare a necesităților de finanțare ale soldului (deficitului) bugetului de stat la nivel acceptabil de cheltuieli pe termen mediu și lung, în condițiile limitării riscurilor implicate.

De asemenea, pe parcursul anului 2017 s-a urmărit realizarea obiectivelor specifice de gestionare a datoriei de stat stabilite în vederea atingerii obiectivului fundamental, și anume:

- 1) dezvoltarea pieței interne a valorilor mobiliare de stat.
- 2) îmbunătățirea managementului riscului operațional aferent datoriei de stat.

În scopul realizării obiectivelor propuse, Ministerul Finanțelor a întreprins următoarele acțiuni:

1. În vederea menținerii costurilor asociate datoriei de stat pe termen mediu și lung la nivel acceptabil, s-a urmărit contractarea împrumuturilor de stat externe pe termen mediu și lung, ținând cont de raportul cost/risc. Astfel, pe parcursul anului 2017 au fost negociate 10 acorduri de împrumut/finanțare dintre care 7 acorduri de împrumut în sumă totală de circa 299,6 mil. dolari SUA au fost semnate. Dintre cele din urmă, toate acordurile de finanțare au fost semnate cu instituții multilaterale. Respectiv, au fost semnate 2 acorduri de finanțare cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, având maturitatea între 30 și 35 ani și rata dobânzii stabilită în dependență de ratele aplicabile pe piața internațională, un acord de finanțare cu Asociația Internațională de Dezvoltare, având maturitatea de 25 ani și rata dobânzii fixă în valoare de 2,0% anual, un acord de finanțare cu Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă, având maturitatea de 25 ani și rata dobânzii fixă în valoare de 2,0% anual, un acord de finanțare cu Banca Europeană de Investiții, având maturitatea între 20 și 25 ani și rata dobânzii stabilită în dependență de ratele aplicabile pe piața internațională, un acord de finanțare cu Uniunea Europeană, având maturitatea 15 ani și rata dobânzii stabilită în dependență de ratele aplicabile pe piața internațională și un acord de finanțare cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, având maturitatea de 16 ani și rata dobânzii stabilită în dependență de ratele aplicabile pe piața internațională.

Pe parcursul anului 2017, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 7,15% până la 10,00%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, *rata nominală a dobânzii medie ponderată* la VMS comercializate în anul 2017 a constituit **6,76%**, ce este cu 9,00 p.p. mai mică comparativ cu anul 2016.

În ceea ce privește costurile asociate datoriei de stat în general, la sfârșitul anului 2017, ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile bugetului de stat cu excepția granturilor a constituit 5,9%, înregistrând o micșorare cu 0,5 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2016, fapt ce se explică prin ritmul de majorare al veniturilor bugetului de stat (cu excepția granturilor) mai mare decât cel al serviciului datoriei de stat pentru anul 2017.

2. La capitolul evaluarea și gestionarea riscurilor aferente portofoliului datoriei de stat și datoriilor condiționale (risc de refinanțare, risc valutar, risc ratei de dobândă), au fost monitorizați parametrii de risc asociați datoriei de stat, care, potrivit situației din 31 decembrie 2017, au înregistrat următoarele valori:

a) maturitatea rămasă, exprimată prin datoria de stat scadentă în decurs de un an (% din total) – 20,6%;

b) datoria de stat internă (% din total) – 43,7%;

c) datoria de stat într-o anumită valută străină (% din total) – 27,1% (euro);

d) datoria de stat cu rata dobânzii variabilă (% din total) – 30,2%.

Astfel, toți parametrii de risc s-au încadrat în limitele anuale stabilite în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2017-2019)”.

La finele anului 2017, o expunere mai mare față de indicatorii riscului de refinanțare și ai riscului ratei de dobândă înregistrează datoria de stat internă, care are o pondere majoră care urmează a fi scadentă/refixată în decurs de un an, respectiv 38,3%/38,9%. Totodată, portofoliul datoriei de stat este expus într-o mare măsură riscului valutar, dat fiind faptul că aproximativ 56,0% din soldul datoriei de stat este denominat în valută străină, iar restul în monedă națională.

Alți indicatori ai riscurilor de piață aferenți datoriei de stat sunt prezentați cu concluziile de rigoare în cadrul capitolului *Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2017* (vezi pag. 23).

2.1. Au fost utilizate posibilitățile versiunii actualizate a sistemului informațional DMFAS 6.1 de gestionare a datoriei pentru validarea bazei de date. În acest sens, colaboratorii DDP au generat cu regularitate rapoarte de validare a bazei de date conform Calendarului de validare existent și au asigurat înlăturarea erorilor depistate.

2.2 Au fost inițiate discuții cu experții din cadrul proiectului de asistență tehnică “Îmbunătățirea reformei managementului finanțelor publice în Republica Moldova” privind elaborarea unui plan de gestionare a riscului operațional. A fost argumentată relevanța elaborării unui astfel de document și a fost oferit suport în activitatea de identificare a riscurilor operaționale aferente proceselor de bază din cadrul DDP. Documentul urmează a fi finalizat pe parcursul primului semestru al anului 2018.

3. Pe parcursul anului 2017, în vederea consolidării comunicării cu participanții pe piață, Ministerul Finanțelor, cu suportul asistenței oferite de Uniunea Europeană pentru îmbunătățirea reformei managementului finanțelor publice în Republica Moldova, a organizat un atelier de lucru cu tematica „Experiența internațională pe piața valorilor mobiliare de stat și concluzii pentru Moldova”, la care au fost invitați reprezentanți ai Băncii Mondiale, Fondului Monetar Internațional, Băncii Naționale a

Moldovei, Asociației Băncilor din Moldova, băncilor comerciale și mediului academic din Moldova. În cadrul atelierului, experți din Armenia, Belgia, Grecia, România și Serbia au împărtășit experiența proprie privind modul de organizare și funcționare a pieței financiare, precum și a activității participanților pe piețele respective, în special a dealerilor primari.

Totodată, au fost organizate și 3 întreveneri cu dealerii primari și participanții la piața VMS în cadrul cărora au fost prezentate totalurile activității pe piața VMS, examinate proiectele Calendarului desfășurării licitațiilor de vânzare a valorilor mobiliare de stat, precum și examinate diferite provocări/oportunități ce țin de piața VMS.

4. În vederea asigurării în perioada de referință a transparenței și previzibilității pieței VMS, pe pagina web-oficială a Ministerului Finanțelor au fost publicate cca 230 de informații aferente pieței interne a VMS, precum și a continuat colaborarea cu revista economică “Logos-Press” și Agenția de noutăți de afaceri “InfoMarket” în vederea reflectării situației și evoluției pieței valorilor mobiliare de stat.

5. Referitor la revizuirea drepturilor și obligațiilor dealerilor primari și stabilirea criteriilor de evaluare a performanțelor dealerilor primari, Ministerului Finanțelor prin scrisoarea nr. 13/2-3/1/396 din 11.12.2017 a prezentat Băncii Naționale a Moldovei spre avizare proiectul Hotărârii „Cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la plasarea, tranzacționarea și răscumpărarea valorilor mobiliare de stat în formă de înscriere în cont”. Având în vedere elementele novatorii și complexitatea modificărilor aduse prin proiectul de Hotărâre menționat, definitivarea și aprobarea acestuia va fi realizată în anul 2018.

6. Trimestrial fost monitorizată sustenabilitatea datoriei de stat. În acest context, a fost calculat indicatorul de sustenabilitate al datoriei de stat și publicat în rapoartele privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat (vezi pag. 22).

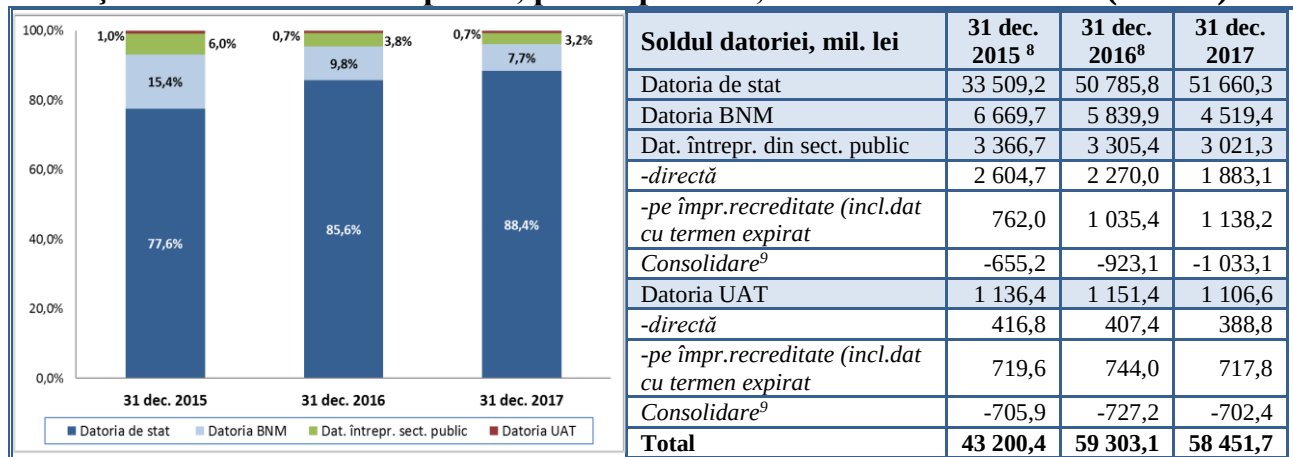
Datoria sectorului public

La situația din 31 decembrie 2017, **soldul datoriei sectorului public⁷** s-a diminuat cu 851,4 mil. lei sau cu 1,4 % comparativ cu sfârșitul anului 2016 și a constituit **58 451,7 mil. lei**.

Conform datelor privind PIB-ul operativ pentru anul 2017, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 31 decembrie 2017, a constituit **38,9%**, înregistrând o diminuare cu 4,9 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2016.

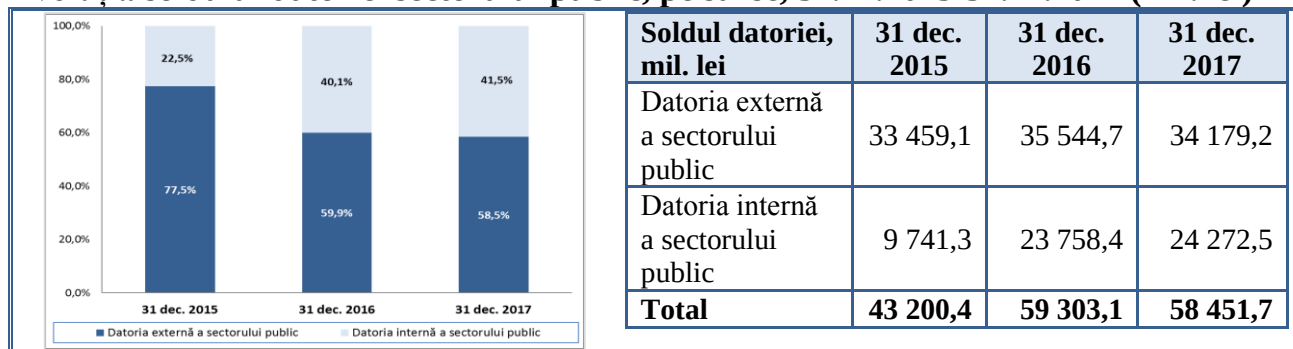
Evoluția datoriei sectorului public pe componente se prezintă în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, 31.12.2015-31.12.2017 (mil. lei)

Diminuarea soldului datoriei sectorului public la situația de la finele anului 2017 în comparație cu sfârșitul anului 2016 este condiționată în special de diminuarea soldului datoriei BNM cu 1 320,5 mil. lei. De asemenea, s-a diminuat și soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 386,8 mil. lei și datoriei directe a UAT cu 18,6 mil. lei. Totodată, soldul datoriei de stat s-a majorat cu 874,5 mil. lei, continuând să înregistreze ponderea majoră în totalul datoriei sectorului public (88,4%).

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, 31.12.2015-31.12.2017 (mil. lei)

⁷ Soldul datoriei sectorului public se compune din datoria de stat, datoria BNM și datoria direct contractată a întreprinderilor din sectorul public și UAT-ilor, cu maturitatea ≥ 1 an

⁸ Soldul datoriei sectorului public la situația din 31.12.2015 și 31.12.2016 a fost actualizat pe parcursul anului 2017 ca urmare a prezentării informațiilor suplimentare de către unele întreprinderi ale sectorului public

⁹ Consolidarea are loc din motiv că datoria întreprinderilor din sectorul public și a UAT-ilor pe împrumuturile recreditare se include în datoria de stat (externă)

La situația din 31 decembrie 2017, datoria externă a sectorului public a constituit **1 998,8 mil. dolari SUA** (echivalentul a 34 179,2 mil. lei), sau 58,5% din soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit **24 272,5 mil. lei** (41,5%). Pe parcursul anului 2017 datoria sectorului public s-a diminuat fiind influențată în special de datoria externă a sectorului public, care a înregistrat o evoluție descendentă de 3,8 la sută.

La situația din 31 decembrie 2017, în structura datoriei directe a UAT se evidențiază ponderea majoră a datoriei în valută străină – 94,2%, majorându-se cu 5,5 p.p. față de finele anului 2016 și cu 8,0 p.p. față de finele anului 2015, iar 72,7% din datoria directă a UAT o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, cu 1,5 p.p. mai mult decât la finele anului 2016 și cu 1,6 p.p. mai mult decât la finele anului 2015. Totodată, 20,0% din totalul datoriei directe a UAT urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

La situația din 31 decembrie 2017, în structura datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public, se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională – 62,7, diminuându-se cu 2,9 p.p. față de finele anului 2016 și majorându-se cu 3,8 p.p. față de finele anului 2015, iar 95,0% din datoria directă a întreprinderilor din sectorul public o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, cu 4,5 p.p. mai puțin decât la finele anului 2016 și cu 2,7 p.p. mai puțin comparativ la finele anului 2015. Totodată, 63,0% din totalul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

În ce privește arieratele la împrumuturile entităților sectorului public acestea au înregistrat la 31 decembrie 2017, valoarea de **188,0 mil. lei**, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public și ale UAT. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2016, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a micșorat cu 53,2 mil. lei sau 22,1%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2015, s-a majorat cu 15,3 la sută¹⁰. Arierate la împrumuturile externe ale sectorului public nu au fost înregistrate.

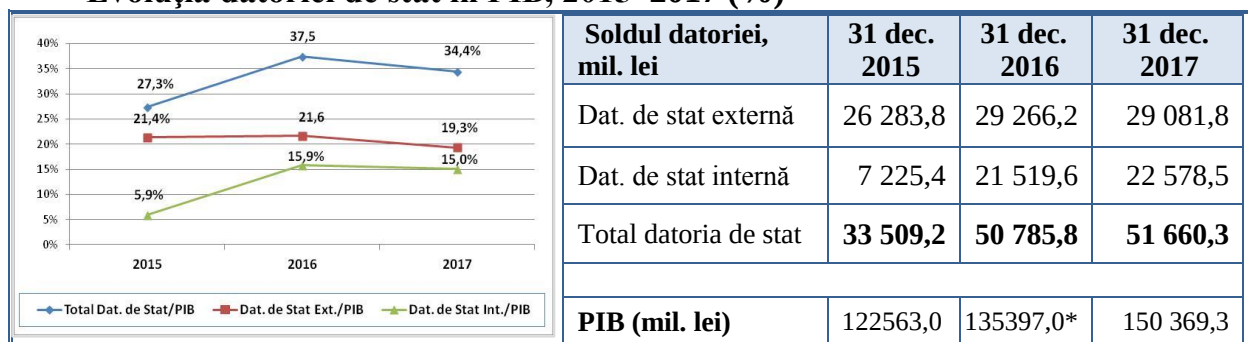
¹⁰ Datele privind arieratele la împrumuturile sectorului public, pentru situația din 31.12.2016 și 31.12.2015 au fost actualizate pe parcursul anului 2017 ca urmare a prezentării informațiilor suplimentare de către unele întreprinderi ale sectorului public

Datoria de stat

La situația din 31 decembrie 2017, soldul datoriei de stat a constituit **51 660,3 mil. lei**, majorându-se cu 874,5 mil. lei sau cu 1,7 la sută față de sfârșitul anului 2016 din contul majorării soldului datoriei de stat interne cu 1 058,9 mil. lei. În același timp, soldul datoriei de stat externe s-a diminuat cu 184,4 mil. lei. Majorarea soldului datoriei de stat interne a fost condiționat de finanțarea internă netă pozitivă a VMS emise pe piața primară dar și de crearea rezervei de lichidități în luna martie a anului 2017 în vederea gestionării eficiente a riscurilor aferente datoriei de stat.

Conform datelor privind PIB-ul operativ pentru anul 2017, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 31 decembrie 2017, a constituit **34,4%**, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2016 cu 3,2 p.p.

Evoluția datoriei de stat în PIB, 2015–2017 (%)

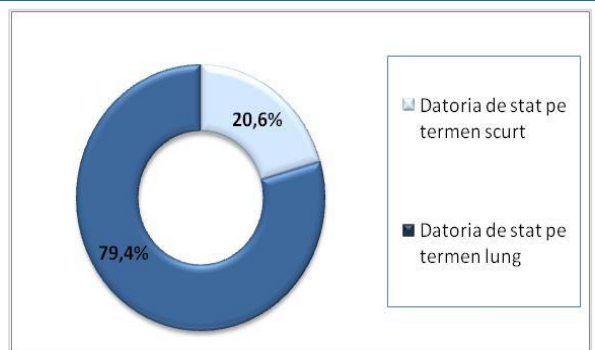

*PIB actualizat pentru anul 2016

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: *maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei*.

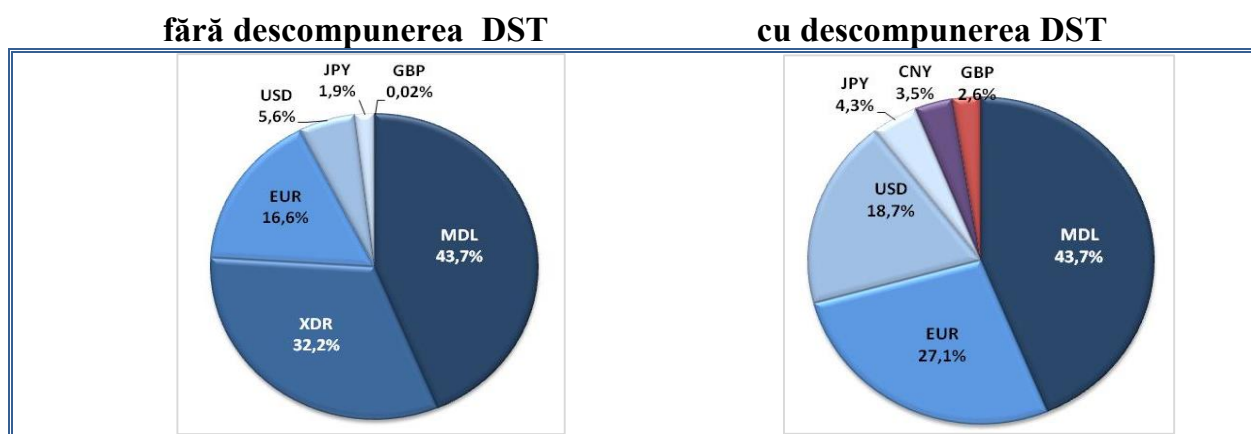
1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. *Datoria de stat pe termen scurt* se situează la nivelul de 20,6 la sută, ceea ce înseamnă că circa o cincime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. *Datoria pe termen lung* constituie 79,4 la sută din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Structura datoriei de stat, conform maturității rămase, la 31 decembrie 2017 (%)

2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în *lei moldovenești* – 43,7% , urmată de împrumuturile de stat externe denominate în coșul valutar *DST* cu 32,2%. Următoarele poziții sunt ocupate de *Euro* – 16,6%, *dolarul SUA* – 5,6%, *Yenul japonez* – 1,9%, și *lira sterlină* – 0,02%.

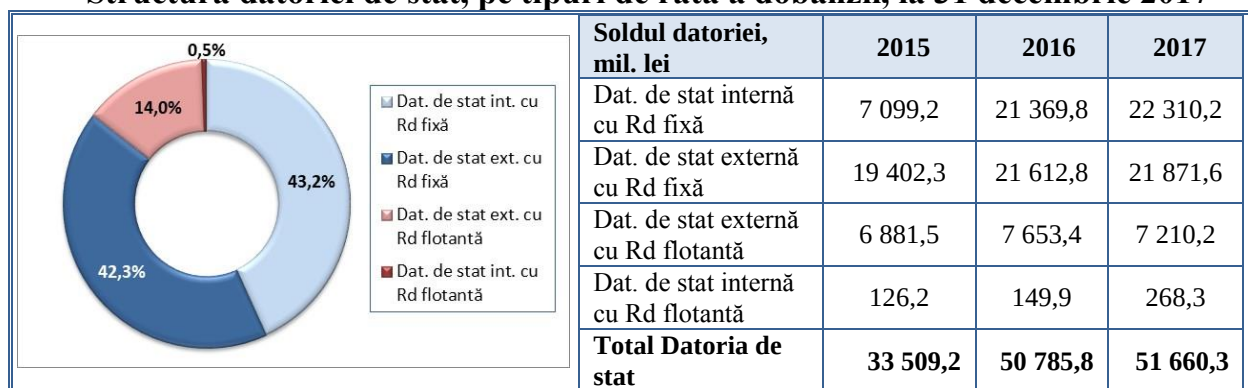
Structura datoriei de stat, pe valute, la 31 decembrie 2017

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de *leul moldovenesc* – 43,7%, urmat de *Euro* – 27,1%, *dolarul SUA* – 18,7%, *Yenul japonez* – 4,3%, *Yuanul Renminbi chinezesc* – 3,5% și *lira sterlină* – 2,6%.

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata dobânzii flotantă a constituit 14,5 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2017, ceea ce reprezintă o diminuare în comparație cu sfârșitul anului 2016 cu 0,9 p.p și cu 6,4 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2015. Totodată, la situația din 31 decembrie 2017 datoria de stat purtătoare de rată a dobânzii fixă a constituit 85,5 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat, pe tipuri de rată a dobânzii, la 31 decembrie 2017

Instrumentele de datorie cu rată fixă a dobânzii la situația din 31.12.2017 sunt:

a) împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BDCE¹¹, FIDA, AID, FMI), precum și de la creditorii bilaterali (Guvernul SUA, Guvernul Germaniei, UniCredit Austria, Guvernul României¹¹, Banca germană KfW, Turk Eximbank, JICA);

b) VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹²;

c) VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);

¹¹ Împrumuturile de stat externe contractate de la BDCE, UniCredit Austria și Guvernul României, a căror rată a dobânzii constituie 0,00%, în scopul raportării, sunt atribuite categoriei de instrumente ale datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii.

¹² VMS emise conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015

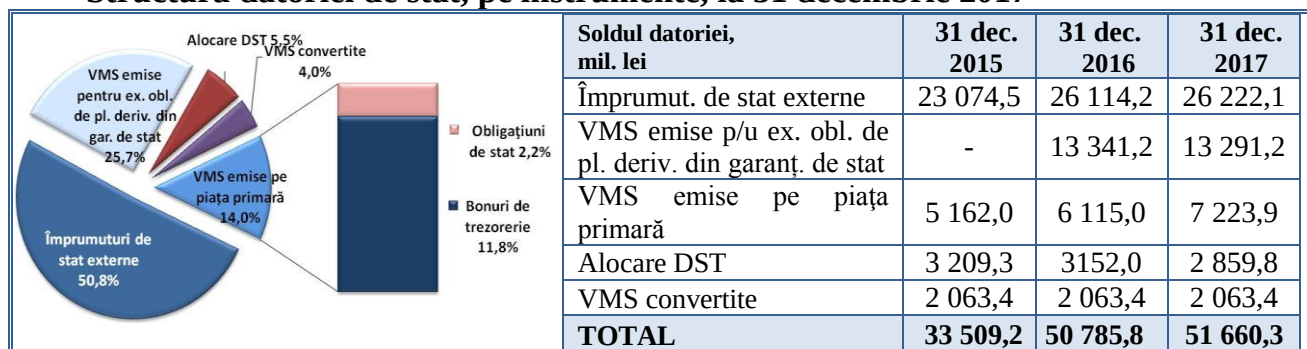
- d) VMS convertite;
- e) VMS pe termen lung emise pe piața primară (obligațiunile de stat cu maturitatea de 1, 2 și 3 ani);

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

- a) împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD, FMI) și de la creditorii bilaterali (Guvernul Japoniei, Guvernul Rusiei);
- b) alocarea DST de la FMI;
- c) VMS pe termen lung emise pe piața primară (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani).

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 31 decembrie 2017, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu **50,8 la sută**, diminuându-se cu 0,7 p.p. față de sfârșitul anului 2016, și cu 18,1 p.p. în comparație cu aceeași perioadă a anului 2015. A doua poziție este ocupată de VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat cu ponderea de 25,7%, după care urmează VMS emise pe piața primară cu ponderea de 14,0%, alocarea DST cu 5,5% și VMS convertite (în portofoliul BNM) cu 4,0%.

Structura datoriei de stat, pe instrumente, la 31 decembrie 2017

Serviciul datoriei de stat¹³

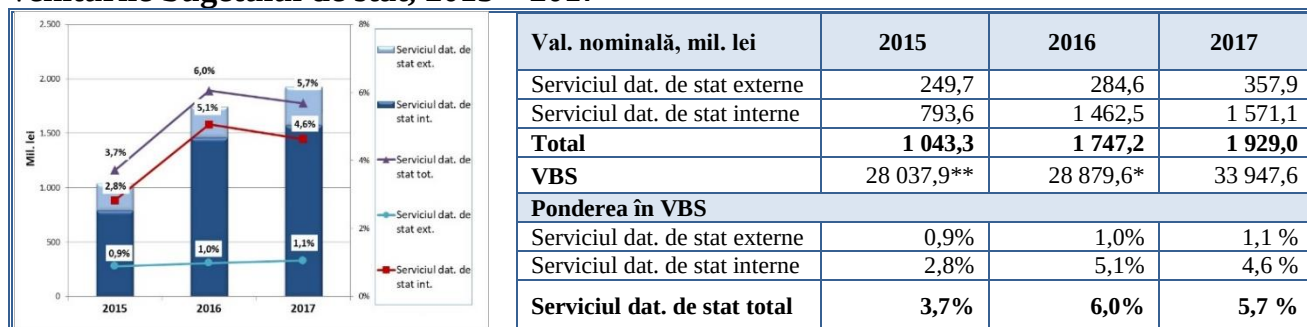
Pe parcursul anului 2017, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de **1 929,0 mil. lei**, care se compune din:

- a) Serviciul datoriei de stat externe în valoare de **357,9 mil. lei** (18,6%);
- b) Serviciul datoriei de stat interne în valoare de **1 571,1 mil. lei** (81,4%).

La situația din 31 decembrie 2017, comparativ cu situația similară a anului 2016, suma destinată serviciului datoriei de stat s-a *majorat* cu 181,9 mil. lei sau cu 10,4 la sută, iar comparativ cu finele anului 2015, s-a majorat cu 885,8 mil. lei, sau de 1,8 ori, fiind influențată în cea mai mare parte de majorarea cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne. Majorarea serviciului datoriei de stat interne se datorează în special inițierii achitării plății de dobândă pentru VMS emise anterior pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat. Rata nominală anuală medie ponderată a dobânzii pentru VMS emise pe piața primară în anul 2017 a constituit 6,76 la sută, diminuându-se de 2,3 ori comparativ cu anul 2016.

¹³ Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat, 2015 – 2017

*Venituri actualizate pentru anul 2016

**Venituri actualizate pentru anul 2015

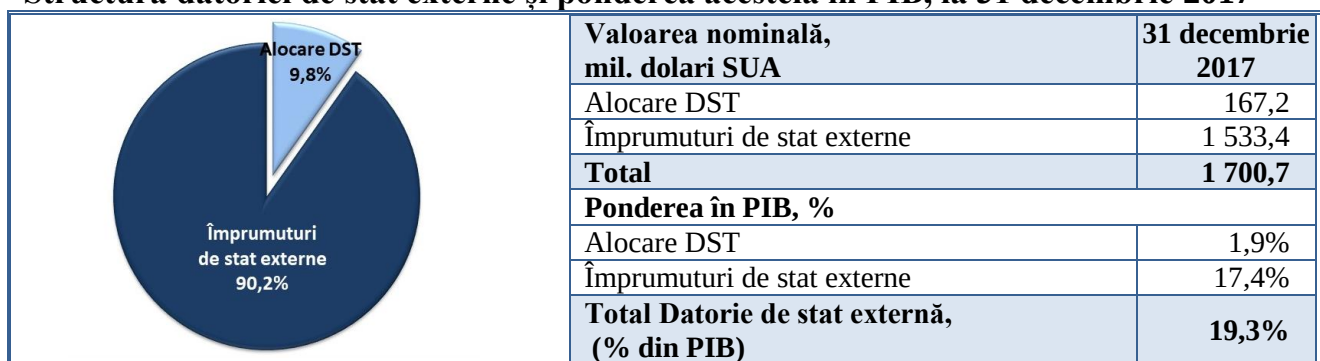
Datoria de stat externă

La situația din 31 decembrie 2017, soldul datoriei de stat externe a constituit **1 700,7 mil. dolari SUA** (echivalentul a 29 081,8 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2017, soldul datoriei de stat externe *exprimat în dolari SUA* a înregistrat o *majorare* cu 236,0 mil. dolari SUA sau cu 16,1%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de **123,9 mil. dolari SUA**, și prin fluctuația pozitivă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de **112,1 mil. dolari SUA**. Totodată, ca urmare a aprecierii monedei naționale față de dolarul SUA, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei s-a diminuat cu 184,4 mil. lei sau cu 0,6%.

Ca pondere în PIB, la 31 decembrie 2017, datoria de stat externă a înregistrat valoarea de **19,3** la sută, micșorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2016, cu 2,3 p.p. Această evoluție poate fi explicată prin ritmul de majorare a PIB-lui prognozat pentru anul 2017 mai mare decât cel al datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acesteia în PIB, la 31 decembrie 2017

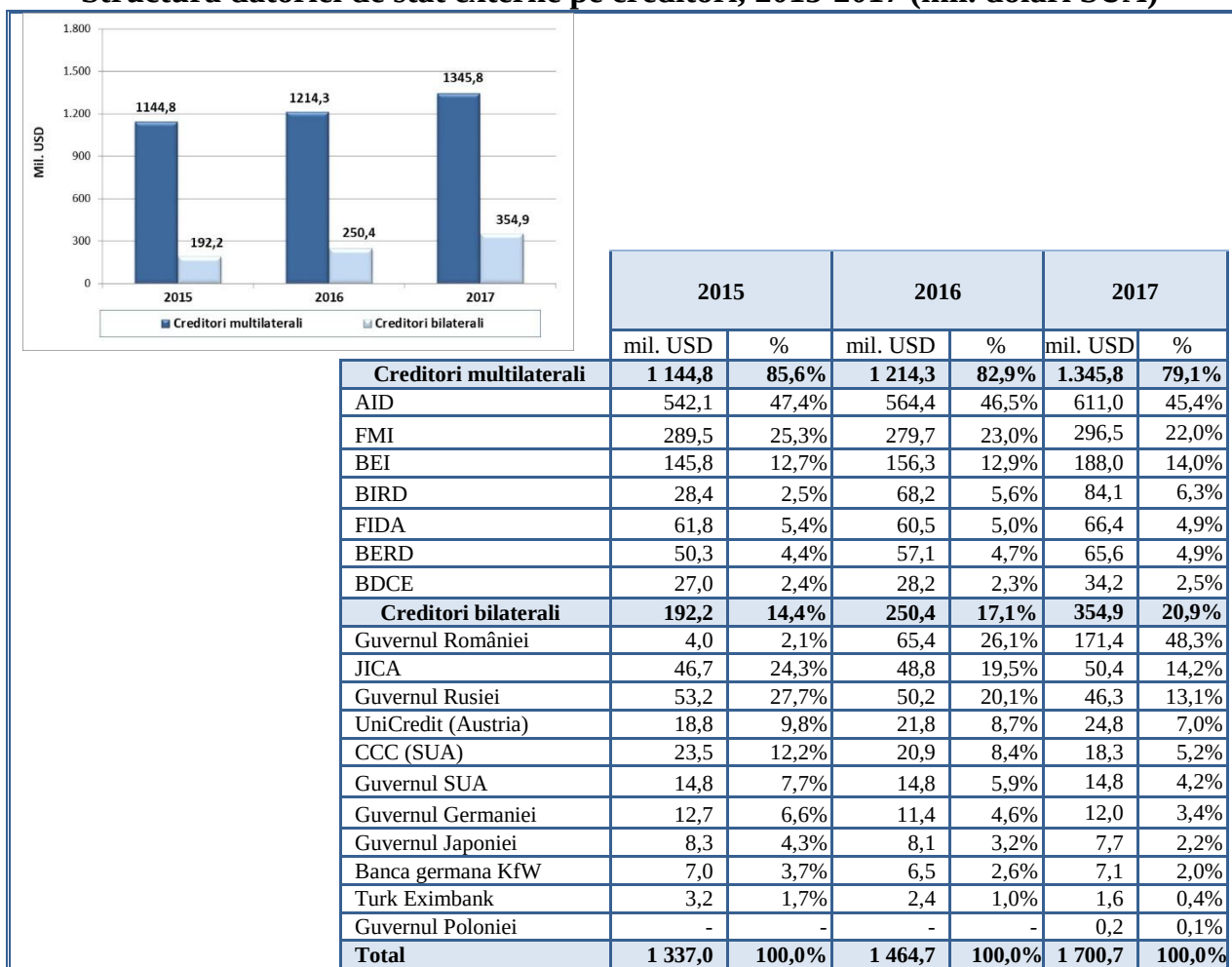
În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 31 decembrie 2017, împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de 90,2 la sută, ceea ce indică o majorare cu 1,0 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2016.

În structura datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori ai Guvernului Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de **creditorii multilaterali**, la situația din 31 decembrie 2017, a constituit **1 345,8**

mil. dolari SUA (echivalentul a 23 013,6 mil. lei) sau 79,1% din soldul total al datoriei de stat externe, cu 3,8 p.p. mai puțin decât la sfârșitul anului 2016. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 45,4%, urmată de FMI – cu 22,0%, BEI – cu 14,0%, BIRD – cu 6,3% și alți creditori cu o pondere cumulativă sub 13 la sută.

Datoria de stat externă față de **creditorii bilaterali** a constituit **354,9 mil. dolari SUA** (echivalentul a 6 068,2 mil. lei) sau 20,9% din soldul total al datoriei de stat externe. Guvernului României îi revine ponderea majoră de circa 48,3% din datoria față de creditorii bilaterali, urmat de JICA cu o pondere de 14,2%.

Structura datoriei de stat externe pe creditori, 2015-2017 (mil. dolari SUA)

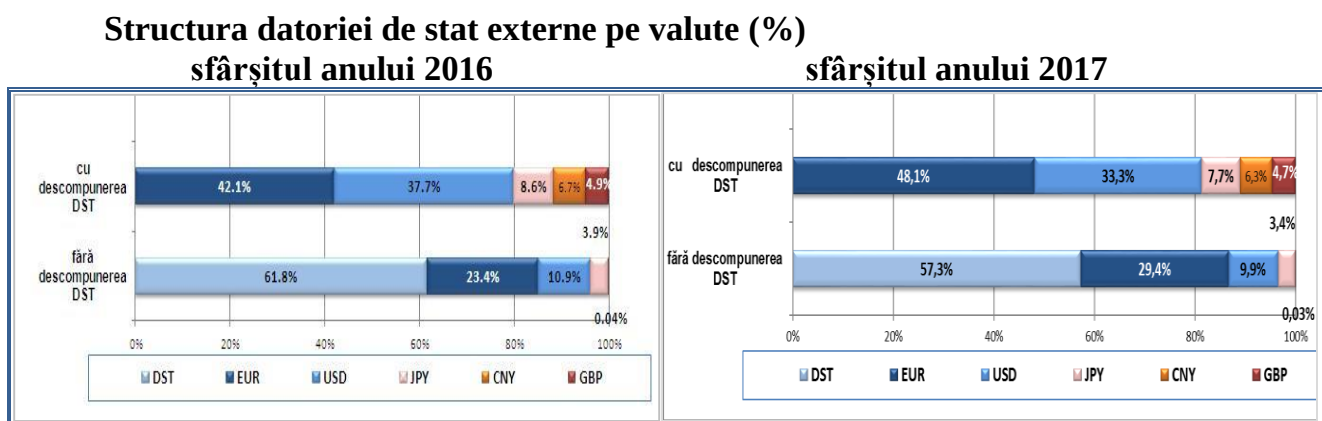

Ca evoluție se observă *tendința ascendentă* a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali și bilaterali în valori nominale pe parcursul perioadei anilor 2015-2017. În valoare procentuală, datoria de stat externă față de creditorii multilaterali s-a diminuat, în timp ce datoria de stat externă față de creditorii bilaterali s-a majorat.

În ce privește *structura datoriei de stat externe pe valute*, ponderea majoră aparține coșului valutar *DST*, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă **57,3** la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 4,5 p.p. mai puțin decât la sfârșitul anului 2016. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în *euro* cu **29,4%** (cu 6,0 p.p. mai mult decât la finele anului 2016), urmată de împrumuturile acordate în

dolari SUA cu **9,9%** (cu 1,0 p.p. mai puțin decât la finele anului 2016), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt *yenul japonez* și *lira sterlină*, formează în total sub 4,0 la sută din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, **48,1** la sută din datoria de stat externă e deținută de *euro*, după care urmează *dolarul SUA* cu **33,3%**, *yenul japonez* cu **7,7%**, *yuanul chinezesc* cu **6,3%** și *lira sterlină* cu **4,7%**.

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul deservirii datoriei de stat externe, pe parcursul anului 2017, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de **91,1 mil. dolari SUA** (echivalentul a 1 687,6 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o *majorare* a deservirii datoriei de stat externe cu circa 21,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 295,6 mil. lei) sau cu 21,2%. Această evoluție a fost cauzată preponderent de majorarea sumelor destinate rambursărilor de principal, inclusiv începerea rambursării împrumutului (tranșa 3) acordat de FMI pentru susținerea bugetului în anul 2010, împrumutului (tranșa 1) acordat de România în 2015 și a împrumutului (tranșa 3) acordat de BEI pentru realizarea proiectului „Drumuri Europene”.

În ce privește creditorii în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe pe parcursul anului 2017, a fost ocupată de creditorii multilaterali:

- 1) FMI - 30,0% (27,3 mil. dolari SUA);
- 2) AID - 15,6% (14,2 mil. dolari SUA)
- 3) România - 12,7% (11,6 mil. dolari SUA) etc.

La situația din 31 decembrie 2017, sumele destinate deservirii datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) Rambursarea sumei principale, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de **71,7 mil. dolari SUA** (echivalentul a 1 329,7 mil. lei), cu 16,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 222,4 mil. lei) sau cu 29,7% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

b) Serviciul datoriei de stat externe, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de **19,4 mil. dolari SUA** (echivalentul a 357,9 mil. lei), cu 5,1 mil. dolari SUA (echivalentul a 73,3 mil. lei) sau cu 35,9% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

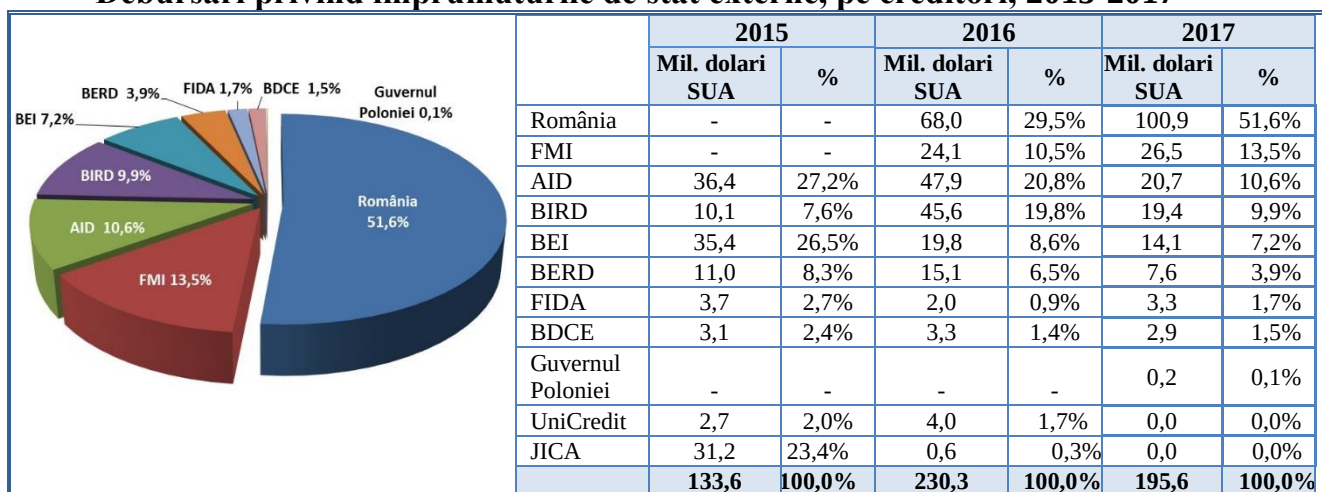
Surse de finanțare externă

La capitolul intrări de împrumuturi de stat externe, pe parcursul anului 2017, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe în sumă totală de **195,6 mil. dolari SUA** (echivalentul a 3 634,6 mil. lei), ceea ce reprezintă o diminuare cu 34,7 mil. dolari SUA sau cu 15,1% mai puțin față de perioada similară a anului precedent.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe pe tipuri de creditori, creditorii bilaterali dețin o pondere de 51,7% (101,1 mil. dolari SUA) din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe pe creditori, volumul cel mai mare îl deține România cu 100,9 mil. dolari SUA (51,6%), urmat de Fondul Monetar Internațional cu 26,5 mil. dolari SUA (13,5%), AID cu 20,7 mil. dolari SUA (10,6%), BIRD cu 19,4 mil. dolari SUA (9,9%), BEI cu 14,1 mil. dolari SUA (7,2%), BERD cu 7,6 mil. dolari SUA (3,9%), FIDA cu 3,3 mil. dolari SUA (1,7%), BDCE cu 2,9 mil. dolari SUA (1,5%) și Guvernul Poloniei cu 0,2 mil. dolari SUA (0,1%).

Debursări privind împrumuturile de stat externe, pe creditori, 2015-2017

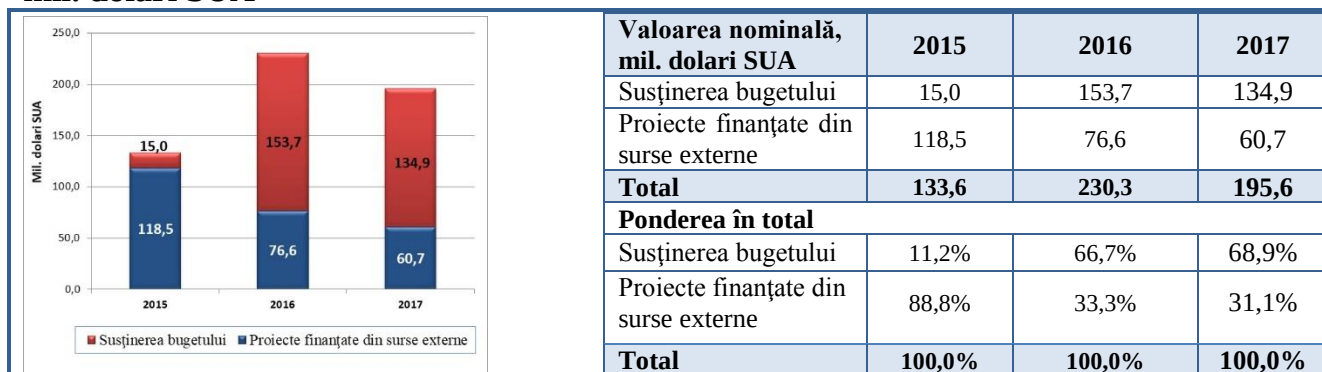

În ce privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe pe parcursul anului 2017, a fost destinat după cum urmează:

1) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – **60,7 mil. dolari SUA** (echivalentul a 1 110,8 mil. lei), ceea ce reprezintă 31,1% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

2) pentru susținerea bugetului de stat – **134,9 mil. dolari SUA** (echivalentul a 2 523,8 mil. lei), ceea ce reprezintă 68,9% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Debursări privind împrumuturile de stat externe, pe destinații, 2015-2017, mil. dolari SUA

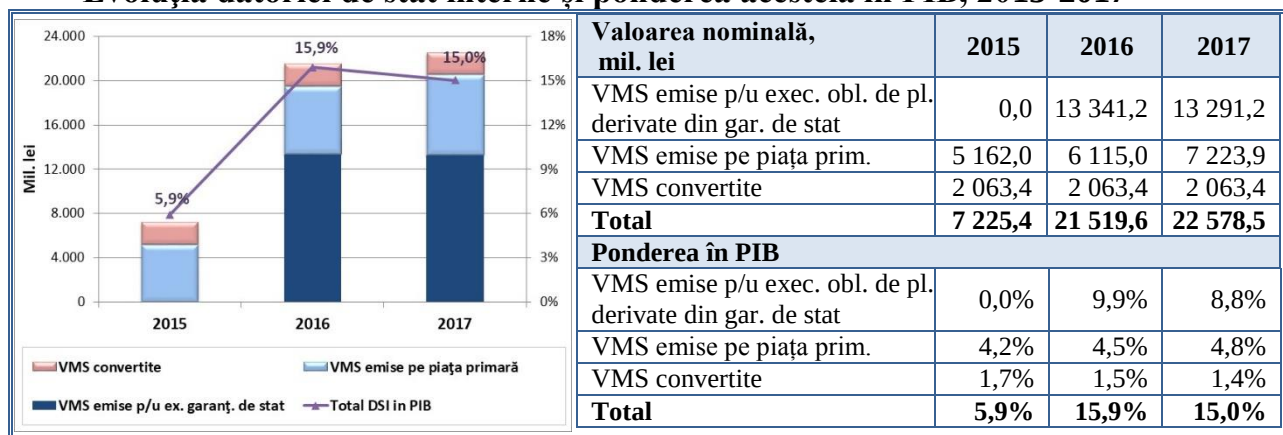
Datoria de stat internă

La situația din 31 decembrie 2017, soldul datoriei de stat interne a constituit **22 578,5 mil. lei**, dintre care:

- VMS convertite 2 063,4 mil. lei (9,1%)
- VMS emise pe piața primară 7 223,9 mil. lei (32,0%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat 13 291,2 mil. lei (58,9 %)

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2016, datoria de stat internă s-a majorat cu **1 058,9 mil. lei** sau cu 4,9 la sută. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs din contul *emisiunii pe piața primară a VMS pentru crearea unei rezerve de lichidități* în sumă de **508,9 mil. lei**, a *emisiunii nete a VMS* pentru finanțarea deficitului bugetului de stat în sumă de **600,0 mil. lei** și *răscumpărării VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat* în sumă de **50,0 mil. lei**. Ca *pondere în PIB*, datoria de stat internă a înregistrat **15,0** la sută, micșorându-se comparativ cu anul 2016 cu 0,9 p.p.

Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, 2015-2017

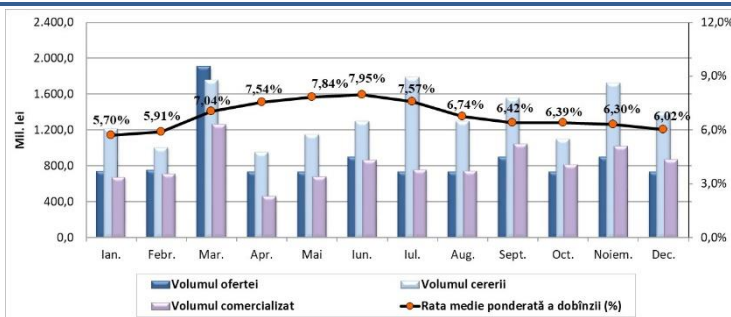

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1. Valorile mobiliare de stat emise pe piață primară

Pe parcursul anului 2017, prin cele 76 licitații, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de **10 530,0 mil. lei**. Cererea la VMS a constituit **16 233,4 mil. lei**, fiind superioară ofertei cu 5 703,4 mil. lei sau de 1,5 ori.

Totalul licitațiilor de comercializare a VMS pe piața primară, în perioada ianuarie 2017 – decembrie 2017, (mil. lei)

Ca rezultat, *au fost vândute* VMS la prețul de cumpărare în sumă de **9900,2 mil. lei**, ceea ce este cu 363,9 mil. lei mai puțin decât volumul VMS comercializat în anul 2016. Totodată, *au fost răscumpărate* VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de **8791,3 mil. lei**.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 6 tipuri de VMS:

- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 1 an;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani.

Pe parcursul anului 2017 a continuat emisiunea *Obligațiunilor de stat cu dobânda fixă și flotantă pe termen de 2 ani*. Astfel, au fost comercializate Obligațiuni de stat cu dobânda fixă și flotantă pe termen de 2 ani în sumă totală de 669,2 mil. lei. Comparativ cu aceeași perioadă a anului 2016, volumul comercializat al Obligațiunilor de stat s-a majorat cu 549,1 mil. lei. Totodată, *Ministerul Finanțelor a continuat și emisiunea pe piața primară a Obligațiunilor de stat cu dobânda fixă pe termen de 3 ani*, volumul comercializat a cărora a constituit 158,2 mil. lei.

În scopul reducerii eventualelor riscuri generate de imprevizibilitatea pieței financiare interne, și anume riscurile de refinanțare a datoriei de stat și pentru a îmbunătăți, per general, profilul datoriei sectorului public, în anul 2017 Ministerul Finanțelor și-a propus crearea unei *rezerve de lichidități* în mărime de 2,0 miliarde lei. Această rezervă nu va implica costuri adiționale pentru deservirea datoriei de stat și nu va putea fi utilizată pentru finanțarea deficitului bugetar.

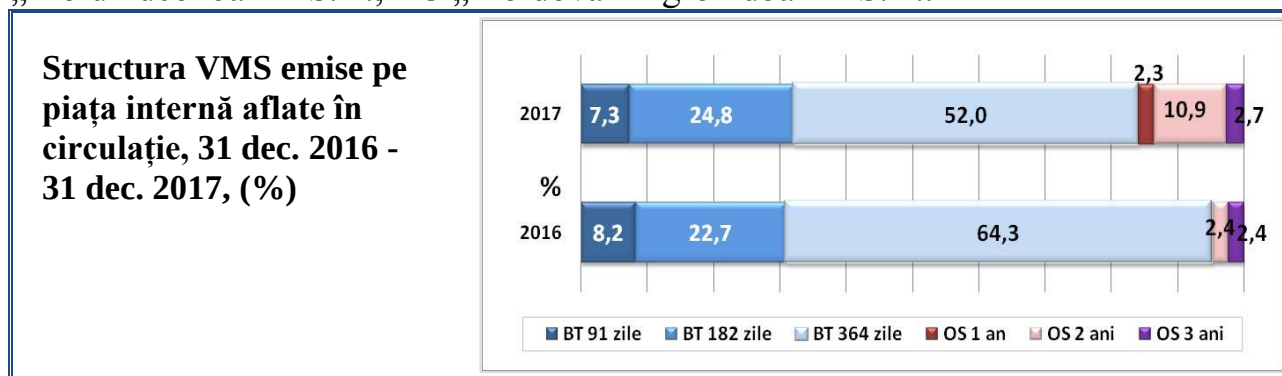
Astfel, pentru crearea rezervei de lichidități Ministerul Finanțelor la sfârșitul lunii martie 2017 a emis pe piața primară Obligațiuni de stat cu dobânda fixă pe termen de 1 și 2 ani în sumă de **508,9 mil. lei**. Mijloacele bănești respective au fost plasate de către Ministerul Finanțelor în depozite la termen la Banca Națională, pe un termen egal cu termenul de circulație a Obligațiunilor de stat vândute și la rata dobânzii echivalentă cu rata medie ponderată constituită la licitația respectivă de vânzare a Obligațiunilor de stat (7,15% și 7,75%).

Volumul VMS procurat de investitorii nebancari s-a micșorat comparativ cu anul 2016 cu 9,0 mil. lei, înregistrând 1 619,4 mil. lei, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit **16,4%**. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de **83,6%** în totalul VMS procurate.

La situația din 31 decembrie 2017, pe piața valorilor mobiliare de stat activau 9 dealeri primari. De la începutul anului 2017, dealerii primari au procurat VMS în volum de 9 454,6 mil. lei la prețul de cumpărare, ceea ce constituie cca. **89,8%** din volumul oferit de către Ministerul Finanțelor.

Din volumul total de VMS adjudecate, **79,1%** (7 835,2 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în numele și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care s-au evidențiat pe piața primară a VMS în anul 2017 se numără: B.C. „Victoriabank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., BC „Moldova - Agroindbank” S.A..

Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 31 decembrie 2017 a constituit **7 223,9 mil. lei**. Ponderea majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (52,0%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (24,8%) și Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani (10,9%).

Comparativ cu anul 2016, Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 și 3 ani în circulație s-au majorat cu 8,5 p.p. și 0,3 p.p. respectiv, iar bonurile de trezorerie cu scadența 91 și 364 zile s-au micșorat cu 0,9 p.p. și 12,3 p.p. respectiv.

Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 31 decembrie 2017 s-a majorat cu 76 zile față de situația de la începutul anului și a constituit **287 zile**.

2. Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2017 valorile mobiliare de stat convertite au constituit **2 063,4 mil. lei** sau 9,6%.

În anul 2017, au fost reemise și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de **8 253,6 mil. lei**. Termenul mediu de circulație a VMS convertite a constituit 91 zile.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în anul 2017 a constituit **6,82 %**, iar *rata medie ponderată a dobânzii* pentru VMS convertite reemise în anul 2017 a constituit **6,46 %**.

La situația din 31 decembrie 2017 VMS convertite au constituit **2 063,4 mil. lei** sau 9,1% din datoria de stat internă, micșorându-se comparativ cu situația de la începutul anului cu 0,5 p.p. în legătură cu majorarea datoriei de stat interne ca rezultat a majorării emisiunii valorilor mobiliare de stat pe piața primară.

3. Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2017 VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege (VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat) au constituit **13 341,2 mil. lei** sau 62,0% din soldul datoriei de stat interne.

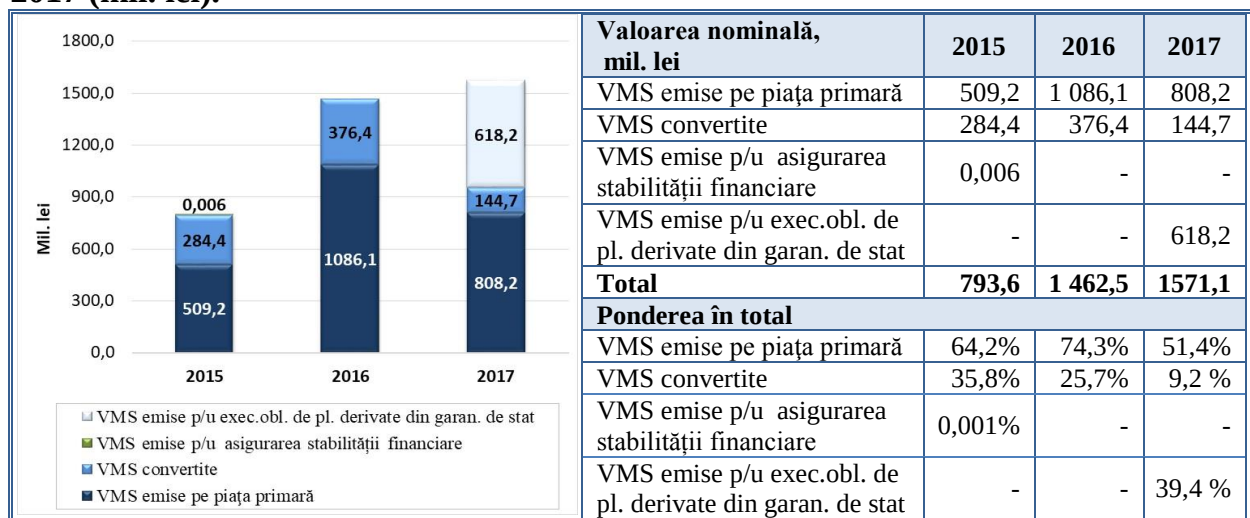
Conform graficului de răscumpărare a obligațiunilor de stat emise în vederea executării obligațiilor de plată ale Ministerul Finanțelor derivate din garanțiile de stat, la 4 octombrie 2017 au fost răscumpărate obligațiunile de stat cu termenul de circulație de 1 an în sumă de 50,0 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2017, soldul VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege a constituit **13 291,2 mil. lei**.

Serviciul datoriei de stat interne.

Pentru *serviciul datoriei de stat interne* în anul 2017 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de **1 571,1 mil. lei** sau **99,98%** din suma precizată în Legea bugetului de stat pe anul 2017. Comparativ cu anul 2016, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne sunt mai mari cu **108,6 mil. lei** sau cu 7,4 la sută. Acest fapt se datorează serviciului pentru VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, 2015-2017 (mil. lei).

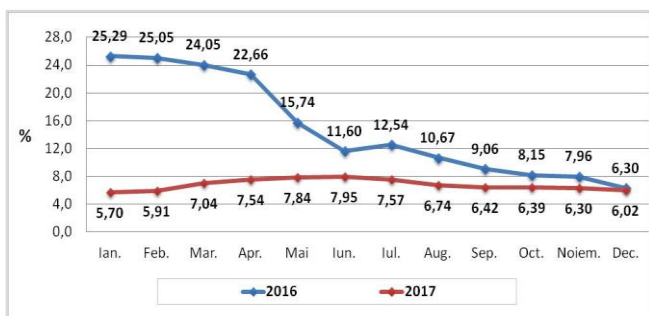
Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- **808,2 mil. lei** pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (51,4%);
- **144,7 mil. lei** pentru plata dobânzii la VMS convertite (9,2%);
- **618,2 mil. lei** pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (39,4 %).

Pe parcursul anului 2017, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 7,15% până la 10,00%, însă Ministerul

Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Evoluția ratei nominale medii anuale ponderate a dobânzii la VMS emise pe piața primară, 2016 - 2017, (%)

Ca rezultat, *rata nominală a dobânzii medie ponderată* la VMS comercializate în anul 2017 a constituit **6,76%**, ce este cu 9,00 p.p. mai mică comparativ cu anul 2016.

Garanțiile de stat

La situația din 31 decembrie 2017, soldul garanțiilor de stat interne/externe a constituit zero lei.

Totodată, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne constituie 2,4 mil.lei, fiind în totalitate cu termen expirat, iar pentru împrumuturile externe constituie 432,9 mil.lei, fiind în totalitate cu termen expirat.

Creanțele interne

Pe parcursul anului 2017, BC „Investprivatbank” S.A. în proces de lichidare a transferat în bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de **0,7 mil. lei**, iar băncile în proces de lichidare „Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A și B.C. „Unibank” S.A suma de **209,9 mil. lei**.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2017, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit **13 408,9 mil. lei**, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 358,3 mil.lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 8 945,0 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A – 2 258,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A – 1 847,6 mil.lei.

Indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat

În conformitate cu prevederile Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2017-2019)”, pe parcursul anului 2017, a fost monitorizat indicatorul de sustenabilitate al datoriei de stat. La situația din 31 decembrie 2017, valoare înregistrată se încadrează în limite sustenabile și nu produce riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării. Astfel ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile bugetului de stat cu excepția granturilor a înregistrat o diminuare cu 0,5 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2016, însă, s-a majorat cu 1,9 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2015.

Indicatori de sustenabilitate ai datoriei de stat, 2015 - 2017, (%)

Indicatori	31 dec. 2015	31 dec. 2016	31 dec. 2017	Limita stabilită în Program
Ponderea serviciului datoriei de stat în (VBS-Granturi)	4,0%	6,3%	5,9%	≤ 15%

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2017

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept **riscuri de piață** sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și **riscul operațional**, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) **Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat**

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, deoarece afectează atât costul datoriei de stat, cât și volumul acesteia. Astfel, la situația din 31 decembrie 2017, **56,3 la sută** din portofoliul datoriei de stat îi revine datoriei de stat externe, care este supusă riscului valutar fiind în totalitate denominată în valută străină. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, ponderea datoriei de stat externe s-a diminuat cu 1,3 p.p., iar comparativ cu sfârșitul anului 2015 s-a diminuat cu 22,1 p.p. Diminuarea ponderii datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat se datorează majorării datoriei de stat interne, care s-a triplat în anul 2016 din contul emisiunii VMS în vederea executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Structura datoriei de stat, pe componente, 2015-2017 (%)

	Ponderea în total	2015	2016	2017
	Datoria de stat internă	21,6%	42,4%	43,7%
	Datoria de stat externă	78,4%	57,6%	56,3%

b) **Structura datoriei de stat pe valute**

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST evidențiază vulnerabilitatea portofoliul datoriei de stat în cea mai mare parte față de *Euro* și *dolarul SUA*, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului acestor valute. Astfel, ponderea datoriei de stat în *Euro* și *dolari SUA* formează împreună puțin peste **45 la sută** din portofoliul datoriei de stat. În acest context, majorarea semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar expune portofoliul datoriei de stat riscului valutar și creează povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat, pe valute, 2015-2017 (%)

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	2015	2016	2017		2015	2016	2017
Ponderea în total				Ponderea în total			
MDL	21,6%	42,4%	43,7%	MDL	21,6%	42,4%	43,7%
DST	52,4%	35,6%	32,2%	EUR	32,7%	24,3%	27,1%
EUR	15,3%	13,5%	16,6%	USD	32,4%	21,7%	18,7%
USD	7,4%	6,3%	5,6%	JPY	7,0%	4,9%	4,3%
JPY	3,2%	2,2%	1,9%	CNY	-	3,9%	3,5%
GBP	0,04%	0,02%	0,02%	GBP	6,3%	2,8%	2,6%
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

2) Riscul de refinanțare

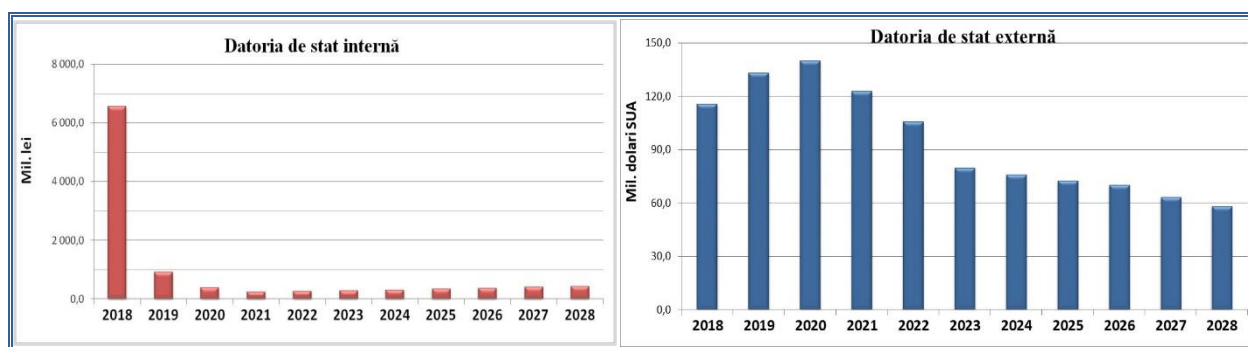
Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

a) Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe

Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportând un nivel redus al riscului de refinanțare. Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucât acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobândă sub forma activelor de rezervă alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luând în considerare estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vârful de plată în anul 2018, ceea ce denotă faptul că *datoria de stat internă* este preponderent pe termen scurt. Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, ceea ce reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă.

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, la situația din 31 decembrie 2017

În ce privește *datoria de stat externă*, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților începând cu anul 2023, respectiv un risc de refinanțare mai redus. Totodată, pe parcursul următorilor trei ani¹⁴ se manifestă tendința de majorare treptată a plăților spre rambursare, vârful de plată evidențiindu-se în anul 2020.

¹⁴ Această tendință se datorează inclusiv faptului că începând din iulie 2009, pentru Republica Moldova au fost schimbate condițiile de creditare pentru împrumuturile care urmează a fi contractate de la Banca Mondială prin AID, ceea ce presupune micșorarea maturității împrumuturilor noi contractate.

b) Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an

Indicatorii riscului de refinanțare, 31 dec. 2016 - 31 dec. 2017

	Datoria de stat internă		Datoria de stat externă		Total datoria de stat	
	31 dec. 2016	31 dec. 2017	31 dec. 2016	31 dec. 2017	31 dec. 2016	31 dec. 2017
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	10,1	9,1	9,8	8,8	10,0	9,0
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	37,5%	38,3%	4,8%	6,8%	18,7%	20,6%

Indicatorii sus-menționați vin în suportul concluziilor formulate în baza profilului de rambursare al datoriei de stat interne, și anume, la situația din 31 decembrie 2017, 38,3% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce presupune faptul că datoria nouă care va fi contractată în scopul finanțării deficitului bugetului de stat, va fi supusă implicit și riscului ratei de dobândă. Totodată, comparativ cu perioada similară a anului precedent, datoria scadentă în decurs de un an s-a majorat cu 0,8 p.p. iar perioada medie de maturitate a datoriei de stat interne s-a diminuat cu un an. Acest fapt se datorează inclusiv faptului că în luna octombrie a anului 2016 au fost emise VMS în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, ceea ce presupune majorarea considerabilă a sumelor destinate rambursării începând cu anul 2018.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, iar *datoria de stat totală* prezintă un risc de refinanțare moderat, astfel încât 20,6 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

3) Riscul ratei de dobândă

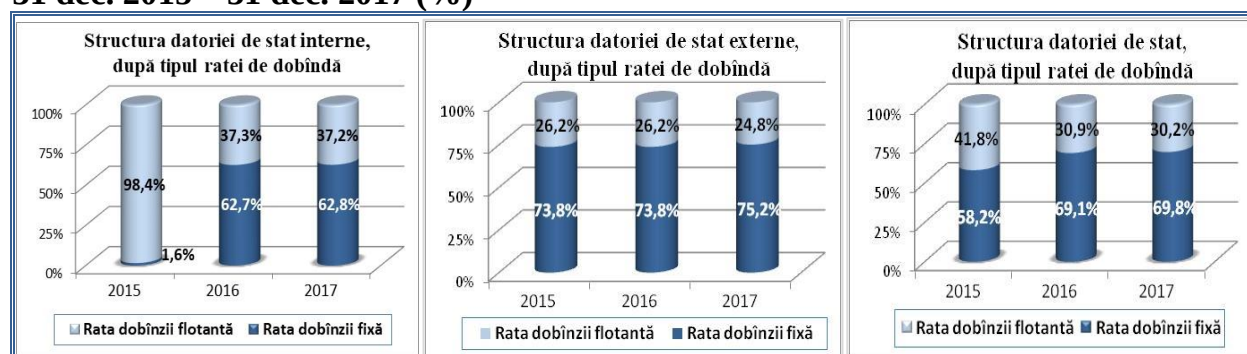
Este identificat prin indicatorii:

a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁵ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM, cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, 31 dec. 2015 – 31 dec. 2017 (%)

¹⁵ VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile și VMS convertite.

La situația din 31 decembrie 2017, în contextul **Notei** expuse mai sus, *datoria de stat internă* a fost formată din 62,8% datorie purtătoare de rată a dobânzii fixă, ceea ce indică o majorare nesemnificativă de 0,1 puncte procentuale comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2016. Astfel, la sfârșitul anului 2017, instrumentul cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt Obligațiunile de stat cu maturitatea de 1, 2 și 3 ani, dar și VMS emise pentru executarea de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Analizând structura *datoriei de stat externe* pe tipuri de rată a dobânzii, se constată un risc relativ redus al ratei de dobândă, susținut de o tendință ușor descendentă a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă pe parcursul ultimilor trei ani. Astfel, la 31 decembrie 2017, datoria de stat externă cu rata dobânzii flotantă a constituit 24,8 la sută din totalul datoriei de stat externe, micșorându-se cu 1,4 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2016 și de la sfârșitul anului 2015.

În ce privește datoria de stat, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă constituie 30,2 la sută și reflectă o diminuare cu 0,7 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2016 și cu 11,5 p.p. comparativ cu perioada similară a anului precedent. Ponderea relativ înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează atât datoriei de stat externe cât și datoriei de stat interne, care din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an prezintă un risc al ratei de dobândă, cât și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Indicatorii riscului ratei de dobândă, 31 dec. 2016 - 31 dec. 2017

	Datoria de stat internă		Datoria de stat externă		Total datoria de stat	
	31 dec. 2016	31 dec. 2017	31 dec. 2016	31 dec. 2017	31 dec. 2016	31 dec. 2017
Perioada medie de refixare (ATR), ani	10,1	9,1	7,8	7,1	8,8	8,0
Datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	38,1%	38,9%	29,7%	30,2%	33,2%	34,0%

Datoria de stat internă este expusă într-o proporție mai mare riscului ratei de dobândă, întrucât 38,9 la sută din datoria de stat internă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă la VMS pe piața internă va afecta direct costurile aferente datoriei de stat interne. Datoria de stat internă înregistrează la situația din 31 decembrie 2017 o micșorare a perioadei medii de refixare cu 1 an, iar datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de un an s-a majorat cu 0,8 p.p.

Datoria de stat externă se caracterizează prin indicatori ce prezintă o expunere moderată față de riscul ratei de dobândă. Această situație se datorează faptului că datoria de stat externă cu rata fixă a dobânzii este preponderent pe termen lung, iar

datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată la condițiile de piață în decurs de un an constituie aproximativ 30 la sută din soldul datoriei de stat externe. Astfel, ratele de dobândă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în mediu, în decurs de 7 ani.

În ce privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întreg portofoliului este de aproximativ 8 ani, totuși 34,0 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

4) Riscul operațional¹⁶

Un aspect important aferent riscului operațional ține de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. Astfel, pe parcursul anului 2017, un expert UNCTAD a efectuat validarea repetată dar și a corectat erorile existente în baza de date DMFAS 6, instalată pe parcursul anului 2016.

În prezent, riscul operațional este în permanență monitorizat și optimizat prin îmbunătățirea continuă a capacității personalului prin instruirii interne și externe. Astfel, pe parcursul lunii mai și iunie 2017, colaboratorii DDP au participat la cursurile de instruire *"Analiza portofoliului datoriei"* și *"Statistica datoriei sectorului public"* organizate de către UNCTAD în baza contractului de procurare a sistemului informațional DMFAS 6. Totodată, la moment, DDP beneficiază de asistență tehnică din partea Uniunii Europene în cadrul Proiectului *"Îmbunătățirea reformei managementului finanțelor publice în Republica Moldova"*.

De asemenea, dezvoltarea sistemului de control intern în cadrul Direcției Datorii Publice are loc în baza Registrului Riscurilor pentru obiectivele de bază prin care au fost identificate tipurile de reacții la risc, precum și măsurile de control de întreprins pentru fiecare risc potențial ce ar putea afecta procesele operaționale la nivel de subdiviziune.

Totodată, în scopul minimizării impactului riscului operațional materializat prin fluctuația colaboratorilor, dar și a persoanelor cheie, în cadrul subdiviziunii sunt elaborate și actualizate periodic descrieri grafice și narrative ale principalelor procese ce definesc activitatea subdiviziunii responsabile de monitorizarea datoriei sectorului public.

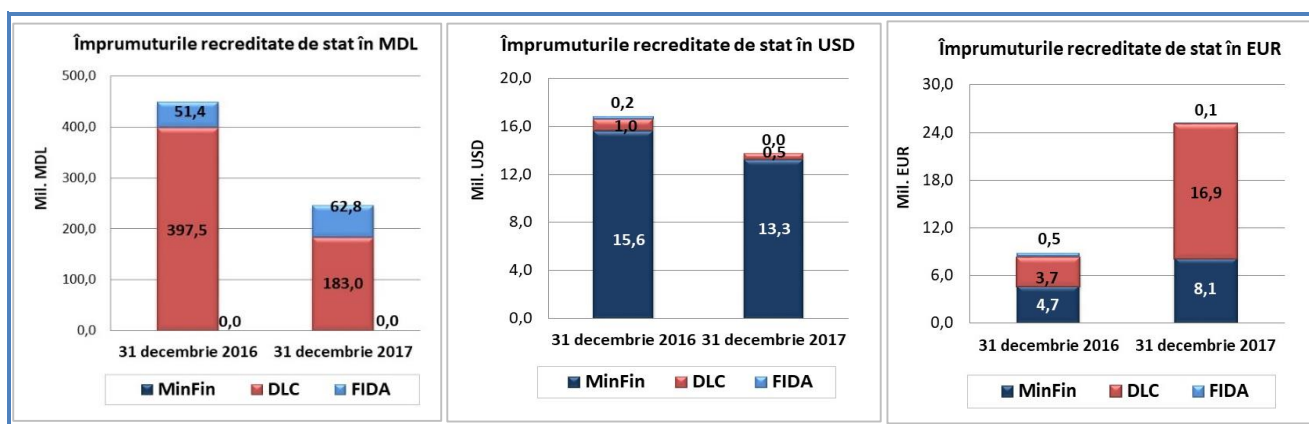
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, Direcția datoriei publice monitorizează și verifică în permanență, din mai multe surse, calitatea informației primite de la entitățile sectorului public. În acest sens, pe parcursul anului 2017, în colaborare cu Inspekția Financiară, au fost aplicate sancțiuni, în conformitate cu prevederile Codului Contravențional, persoanelor responsabile din cadrul entităților sectorului public, dacă acestea nu au respectat termenul de prezentare către Ministerul Finanțelor a datelor privind datoria sectorului public sau au raportat date eronate/incomplete.

¹⁶ Se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, raportare, păstrare, etc.

Recreditarea de stat

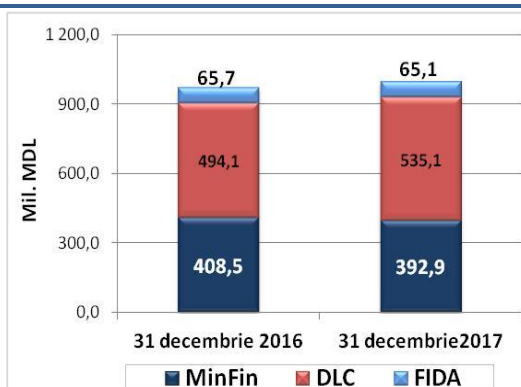
Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor, Directoratului Liniei de Credit și Unității de Implementare a Proiectelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (FIDA).

Pe parcursul anului 2017 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea de către IFP a sumelor principale și dobânzilor aferente) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe, au fost recreditate împrumuturi și granturi către agenți economici, autorități publice locale și instituții financiare participante în sumă de **245,8 mil. lei, 13,8 mil. dolari SUA și 25,1 mil. Euro** (echivalent a cca 993,1 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 106,5 mil. lei, 0,5 mil. dolari SUA și 4,8 mil. Euro (echivalent a cca 213,9 mil. lei) sau 21,5% din suma totală recreditată.

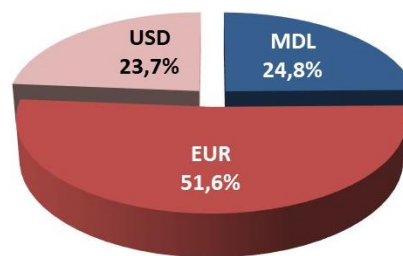
În perioada de analiză, se atestă un trend *ascendent* aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în Euro și unul *descendent* în *monedă națională și dolari SUA*.

Împrumuturile recreditate de stat, recalculat în moneda națională, 31.12.2016 – 31.12.2017 (mil. lei)

Pe parcursul anului 2017 se constată o creștere ușoară a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat, condiționată de o cerere mai mare de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

**Structura împrumuturilor
recreditate de stat, pe valute, la
situația din 31 decembrie 2017
(%)**

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de Euro cu 51,6 %, urmat de moneda națională cu 24,8% și dolarul SUA – 23,7%.

Sumele recreditate pe parcursul anului 2017 se prezintă după cum urmează:

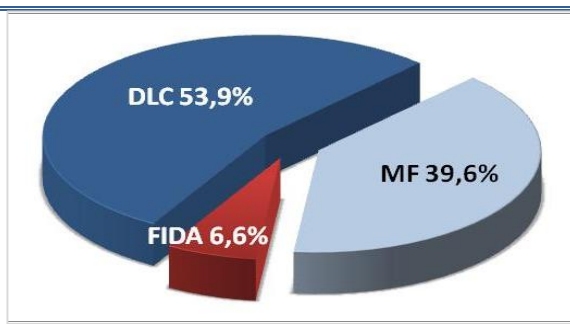
- 1) **prin intermediul Ministerului Finanțelor** – 13,3 mil. dolari SUA și 8,1 mil. Euro (echivalent a cca 392,9 mil. lei), inclusiv:
 - Proiectul „Construcția locuințelor sociale pentru păturile socialmente vulnerabile”, faza II finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei – 3,0 mil. Euro;
 - Proiectul Filiera Vinului, finanțat de Banca Europeană de Investiții – 2,2 mil. Euro;
 - Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (S.A. „Termoelectrica”) finanțat de Banca Mondială – 13,0 mil. dolari SUA;
 - Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale ÎS „Moldelectrica” finanțat de BERD și BEI – 0,3 mil. dolari SUA și 2,0 mil. Euro;
 - Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. ”Calea Ferată din Moldova”, finanțat de BERD și BEI - 0,1 mil. Euro;
 - Proiectul ”Sistemul termoelectric al municipiului Bălți” (S.A. ”Cet-Nord”), finanțat de BERD – 0,8 mil. Euro.
- 2) **prin intermediul Directoratului Liniei de Credit**, - 183,0 mil. lei, 16,9 mil. Euro și 0,5 mil. dolari SUA (echivalent a cca 535,1 mil. lei), inclusiv:
 - resurse recreditate *din mijloace directe* – 76,5 mil. lei și 12,0 mil. Euro, inclusiv:
 - Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 76,5 mil lei și 1,4 mil. Euro;
 - Proiectul Filiera Finului – 5,1 mil. Euro;
 - Proiectul Livada Moldovei – 5,3 mil. Euro;
 - Creditul de asistență acordat de Guvernul Republicii Polonia – 0,2 mil. Euro.
 - resurse *recreditate din mijloacele circulante acumulate* – 106,5 mil. lei, 4,9 mil. Euro și 0,5 mil. dolari SUA, inclusiv:
 - Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 0,6 mil. Euro;
 - Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 0,6 mil. Euro și 0,3 mil. dolari SUA;

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA 1) – 4,8 mil. lei, 0,1 mil. dolari SUA și 0,4 mil. Euro;
- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA 5) – 0,6 mil. Euro;
- Programul Rural de Reziliență Economico-Climatică Incluzivă (FIDA 6) – 51,6 mil. lei;
- Proiectul „Crearea stațiilor de deservire agrotehnică” (KfW) – 0,6 mil. Euro;
- Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor – 50,1 mil. lei;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 0,1 mil. dolari SUA și 2,1 mil. Euro.

3) prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 62,8 mil. lei și 0,1 mil. Euro (echivalent a cca 65,1 mil. lei), din care:

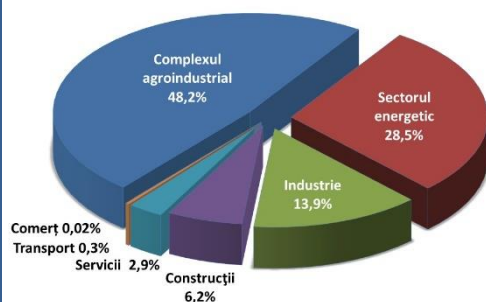
- Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA 6) – 62,8 mil. lei și 0,1 mil. Euro.

Structura recreditării împrumuturilor de stat între instituțiile participante la situația din 31 decembrie 2017 (%)

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine **DLC** (53,9%), urmată de **MF** cu cota de 39,6 % și **FIDA** cu 6,6 %.

Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul ramurilor economiei naționale pe parcursul anului 2017

Ramurile economiei naționale	mil. lei	ponderea (%)
Complexul agroindustrial	478,7	48,2
Sectorul energetic	283,1	28,5
Industrie	137,9	13,9
Construcții	61,4	6,2
Servicii	29,0	2,9
Transport	3,0	0,3
Comerț	0,2	0,02
Total	993,1	100,0

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat pe parcursul anului 2017 sub aspectul ramurilor economiei naționale, ponderea majoră îi revine complexului agroindustrial cu 48,2%, urmat de sectorul energetic cu 28,5%, cota cea mai mică îi revine ramurii comerț cu o pondere de 0,02%.

În perioada de analiză a fost achitată de către agenții economici, autoritățile publice locale și IFP suma principală, dobânda și alte plăți aferente în sumă de **751,0**

mil. lei, 12,6 mil. dolari SUA, 11,1 mil. Euro și 0,9 mil. JPY (echivalent a cca 1 208,1 mil. lei).

Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost achitate/anulate – 5,4 mil. dolari SUA, 3,2 mil. Euro și 0,9 mil JPY/5,6 mil. lei,.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit au fost achitate – 692,1 mil. lei, 6,0 mil. dolari SUA și 7,6 mil. Euro, din care:

- resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 49,4 mil. lei, 1,4 mil. dolari SUA și 3,7 mil. Euro;
- resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 642,7 mil. lei, 4,6 mil. dolari SUA și 3,9 mil. Euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA au fost achitate – 53,3 mil. lei, 1,2 mil. dolari SUA și 0,3 mil. Euro.

La situația din 31 decembrie 2017 soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie **1 471,5 mil. lei, 86,4 mil. dolari SUA, 76,6 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi** (echivalent a 4 648,4 mil. lei), micșorându-se față de finele anului 2016 cu 311,6 mii lei ce constituie o descreștere de cca 6,3%, inclusiv:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 93,8 mil. lei, 75,6 mil. dolari SUA, 32,4 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 183,6 mil. lei sau 47,0%);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit – 1 230,3 mil. lei, 9,4 mil. dolari SUA și 43,6 mil. Euro (echivalent a 2 282,5 mil. lei sau 49,1%);

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA – 147,4 mil. lei, 1,4 mil. dolari SUA și 0,6 mil. Euro (echivalent a 182,3 mil. lei sau 3,9%).

Datoria cu termen expirat la situația din 31 decembrie 2017 se atestă atât la împrumuturile recreditate prin Ministerul Finanțelor, cât și prin Directoratul Liniei de Credit și se cifrează la **95,2 mil. lei, 11,8 mil. dolari SUA și 0,5 mil. Euro** (echivalent a 306,9 mil. lei) sau 6,6% din suma datoriilor totale, inclusiv:

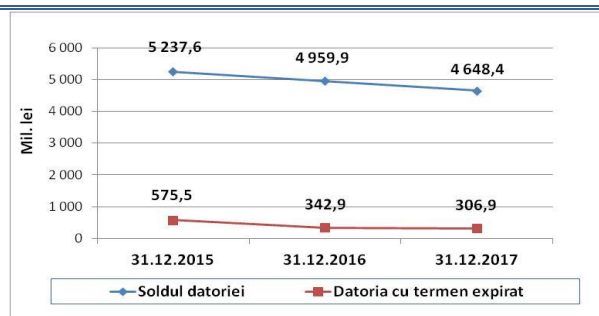
1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 93,8 mil. lei, 11,8 mil. dolari SUA și 0,5 mil. Euro (echivalent a 305,5 mil. lei). Micșorarea datoriei cu termen expirat, în comparație cu finele anului 2016 constituie cca 36,0 mil. lei, sau o descreștere de 11,8%. Beneficiari recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sunt:

- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă finanțat de către Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Consiliul raional Florești, Consiliul raional Hîncești, Consiliul raional Leova și Consiliul raional Orhei);
- Proiectele Alimentare cu Apă și Canalizare finanțate de Banca Mondială (I.M. „Direcția de Producție Apă - Canal Ștefan Vodă”, Î. M. „Apă - Canal Cahul” și Î. M. „Regia Apă Canal Bălți”);
- Proiectul Energetic II suplimentar finanțat de Banca Mondială (Consiliul raional Drochia);

- Programul Filiera Vinului (SRL "Naturvins", SRL "Magnolia-94", SRL "Vinia Denovi")

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit – 1,4 mil. lei. Datoria dată a fost înregistrată la BC „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolvabilitatea acesteia.

**Evoluția datoriilor beneficiarilor recreditați,
31.12.2015 - 31.12.2017 (mil. lei)**

Graficul prezentat atestă că evoluția soldului datoriilor, precum și soldul datoriilor cu termen expirat au o evoluție descendentă fiind condiționată de fluctuațiile cursului valutar.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de *încasare a datoriilor expirate* prin intermediul Serviciului Fiscal de stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul a anului 2017 la bugetul de stat în acest sens au fost încasate cca **4,1 mil. lei**, ceea ce constituie 0,3% din suma totală achitată în perioada de referință.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de **92 de beneficiari recreditați**:

1) **55 agenți economici**, cu soldul datoriilor **1 465,8 mil. lei** sau 31,5% din suma totală a datoriilor, dintre care 292,1 mil. lei sunt cu termen expirat (95,2% din totalul datoriilor cu termen expirat), inclusiv:

a) **32 întreprinderi** cu datorii în sumă de 1 194,9 mil. lei care activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 21,2 mil. lei (6,9% din suma totală a datoriilor expirate);

b) **13 întreprinderi**, care au datorii în sumă de 187,0 mil. lei se află în proces de insolvabilitate conform Legii insolvabilității. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 187,0 mil. lei (60,9% din suma totală a datoriilor expirate);

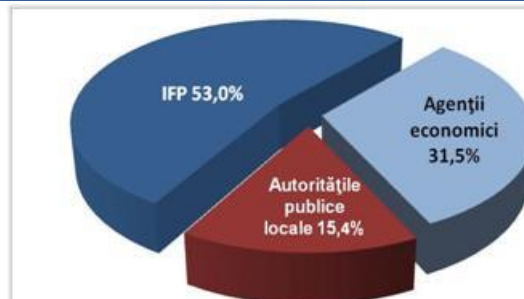
c) **8 întreprinderi** care au datorii în sumă de 74,1 mil. lei sunt potențial faliti. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 74,0 mil. lei (24,1% din suma totală a datoriilor expirate);

d) **2 întreprinderi** care au arierate în sumă de 9,8 mil. lei sunt radiate din Registrul de Stat al întreprinderilor și organizațiilor (3,2% din suma totală a datoriilor expirate). De la agenții economici nominalizați nu este posibilitate reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) **25 autorități ale administrației publice locale**, care dețin datoriile în sumă de **717,8 mil. lei** (15,4% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 13,3 mil. lei (4,3% din suma totală a datoriilor expirate);

3) **12 instituții financiare participante** înregistrează datorii în sumă de **2 464,8 mil. lei** (53,0% din suma totală a datoriilor), dintre care 1,4 mil. lei sunt cu termen expirat (0,5% din suma totală a datoriilor expirate).

Structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, la 31 decembrie 2017 (%)

Reieșind din diagrama prezentată, se atestă că datoriile instituțiilor financiare participante la împrumuturile recreditate constituie ponderea majoră 53,0% din toate datoriile, urmate de agenți economici cu cota de 31,5% și autoritățile publice locale cu o parte de 15,4%

Soldul datoriilor la împrumuturile recreditate de stat pe debitori, la 31.12.2017

Nr. d/o	Beneficiarii recreditați	Numărul beneficiarilor	Soldul datoriei		Soldul datoriei cu termenul de achitare expirat	
			mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Întreprinderile de stat	6	868,7	18,7	85,6	27,9
2.	Întreprinderile municipale	8	269,5	5,8	19,5	6,4
3.	Autoritățile publice locale	25	717,8	15,4	13,3	4,3
4.	Întreprinderile din sectorul privat	41	327,6	7,1	187,0	60,9
5.	Instituțiile financiare participante	12	2 464,8	53,0	1,4	0,5
	Total	92	4 648,4	100,0	306,9	100,0

Reieșind din datele prezentate se constată, că partea cea mai mare a datoriilor (53,0%) se înregistrează la instituțiile financiare participante, urmate de întreprinderile de stat cu o cotă de 18,7%, la polul opus fiind – întreprinderile municipale cu o cotă de 5,8%. În partea ce ține de arierate, întreprinderile din sectorul privat înregistrează partea majoră a acestora (60,9%), urmate de întreprinderile de stat, întreprinderile municipale, autoritățile publice locale și instituțiile financiare participante cu o cotă de 0,5%

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul ramurilor economiei naționale s-au înregistrat datorii la împrumuturile recreditate în următoarele ramuri:

1) **întreprinderile Complexului Agroindustrial** – 2 212,8 mil. lei sau 45,5% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2) **întreprinderile Sectorului Energetic** (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 968,0 mil. lei sau 20,8 % din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3) **servicii comunale** (apeducte și canalizare) (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 428,3 mil. lei sau 9,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4) **industria** (prin intermediul Directoratului Liniei de Credit) – 340,7 mil. lei sau 7,3% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5) **alte servicii** – 297,2 mil. lei sau 6,4% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

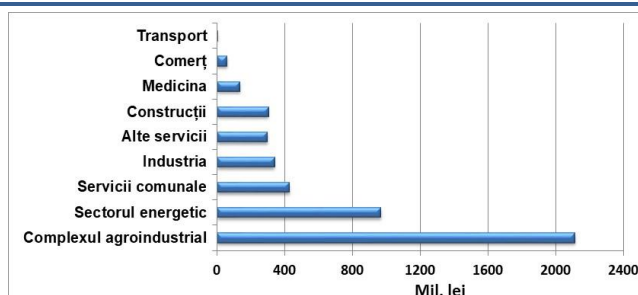
6) **construcții** – 303,6 mil. lei sau 6,5% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7) **medicina** (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 135,9 mil. lei sau 2,9%;

8) **comerț** (prin intermediul Directoratului Liniei de Credit) – 58,6 mil. lei sau 1,3% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate.

9) **transport** (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 3,1 mil. lei sau 0,1%.

**Datoriile beneficiarilor recreditați
sub aspectul ramurilor economiei
naționale,
la 31 decembrie 2017 (mil. lei)**

Graficul prezentat demonstrează, că ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine întreprinderilor din *complexul agroindustrial* cu 45,5%, urmat de *sectorul energetic* cu 20,8%, în timp ce *sectorul de comerț* și *transport* deține partea cea mai mică de 1,3% și 0,1% respectiv.

**Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova
Direcția datorii publice**

Adresa poștală: MD-2005, mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7
www.mf.gov.md, tel.(022) 26-26-93, fax 022-26-28-93